

1971/72

Innhold

Handelsakademiet	2
Handelsakademiets målsetting	3
Hvem kan få utdanning ved Handelsakademiet.....	3
Praktiske opplysninger	4
Studiets praktiske gjennomføring	5
Faglitteratoversikt	6
Studieplan for Handelsakademiet	
3-årig dagstudium	8
Studieplan for Handelsakademiet	
4-årig kveldstudium	9
Beskrivelse av de enkelte fag:	10
Bedriftsøkonomi/regnskap	11
Databehandling	15
Langtidsplanlegging	15
Markedføring	16
Markedførings	18
Matematikk.....	19
Næringsøkonomi	19
Operasjonsanalyse	20
Organisasjon/administrasjon	21
Rettssaker	21
Sosialekonomi	22
Statistikk	23
Tyck	24
Engelsk	24
Eksamensordning:	25
3-årig dagstudium	25
4-årig kveldstudium.....	26
Konsentrert faglitteratoversikt	27
Innmeldingsblankett	31

Handelsakademiet

Et stadig større antall studenter søker nu høyere handelsutdannelse. For å kunne tilby en slik utdannelse ble Handelsakademiet startet i 1967, og er blitt møtt med økende interesse.

Det studietilbud som her presenteres er ajourført i den forstand at studieopplegget og fagkretsen er tilpasset de stigende krav til høyere merkantil utdannelse.

Handelsakademiets målsetting og omfattende fagkrets fremgår av denne planen.

Handelsakademiets råd som trekker opp retningslinjene for undervisningen, fagkrets og pensum, består av:

Bestyrer *Bj. J. Lae*
Cand. oecon. *Oddvar Haugland*
Sivillingeniør *Leif R. Lae*
H.r. advokat *Eystein Wiggan*
Siviløkonom *Per-Ivar Aabyholm*

Jeg ønsker Dem velkommen som student ved Handelsakademiet.

Bj. J. Lae

Handelsakademiets målsetting

Hensikten med Handelsakademiets 3- og 4-årige linjer (dag- og kveldstudium) er å gi studenter og folk i næringslivet et undervisningstilbud som faglig og innholdsmessig tilsvarende utdannelse på høyskolenivå.

Utdannelsen tar sikte på å gi studentene ved Handelsakademiet teoretiske kunnskaper og øvelser i selvstendige analyser som kvalifiserer kandidatene til å kunne konkurrere om lederstillinger i næringslivet.

Undervisningstilbudet gis i to former – et 3-årig dagstudium og et 4-årig kveldstudium. Pensum og fagkrets er det samme på begge linjer. Når Handelsakademiet har en dag- og kvelds-linje, er det fordi flest mulig som ønsker høyere handelsutdannelse skal få dekket sine utdannelsesbehov.

Hvem kan få utdanning ved Handelsakademiet?

Handelsakademiets dag- og kveldstudium tar sikte på folk som har artium, økonomisk gymnas eller 2-årig høyere handelsutdannelse, teknisk skole eller tilsvarende utdanning.

Det er et begrenset antall studenter som kan tas opp, og søkerne vil få adgang i den rekkefølge de melder seg.

Praktiske opplysninger

Handelsakademiet tar sikte på å flytte inn i nye, moderne lokaler i Forskringshus fra høsten 1971.

Søknadskjema er vedlagt i studieplanen, men vil også bli tilsendt ved henvendelse til kontoret.

Studieåret begynner den 1. september og avsluttes med eksamen i mai/juni.

For det 3-årige dagstudium er semesteravgiften kr. 1 800,-. For det 4-årige kveldstudium kr. 1 600,-. Eksamensavgift pr. fag kr. 30,-.

Semesteravgiften betales forskuddsvis.

Studenter ved Handelsakademiet er berettiget til lån fra Statens lånekasse for utdanning.

Handelsakademiet har søkt om statsstøtte i henhold til lov av 6. mars 1970 om tilskudd til private skoler.

Studentene ved akademiet har dannet sin forening — Handelsøkonomisk Studentforening.

Man forbeholder seg rett til å foreta forandringer i studieopplegg for til enhver tid å være å jour med utviklingen.

Studiets praktiske gjennomføring

Ved begynnelsen av hvert semester vil det bli avholdt et orienterende møte om studiet for de nye studenter. I tillegg vil Handelsakademiets studieleder til enhver tid kunne gi informasjon.

Undervisningen er lagt opp slik at det i første del vil bli gitt opplæring i de metoder og begreper som er nødvendige, mens senere deler av studiet vil konsentrere seg mer om å anvende begrepsapparatet til forskjellige analyser. En forutsetning for et vellykket resultat er at dette begrepsapparat innlæres tidlig i studiet, f. eks. gjennom fagene matematikk, statistikk og bedriftsøkonomi. Erfaringer viser at nye studenter ikke alltid har tilstrekkelig trening i å tenke klart og konsist og uttrykke seg skriftlig og muntlig. Det anbefales derfor at studentene på egenhånd, tidlig i studiet, leser en lærebok i logikk, f. eks. av de som nyttes ved det forberedende studium ved universitetet.

Pensum i de enkelte fag vil bli oppgitt av de enkelte faglærere, og det vil hovedsakelig knytte seg til den litteratur som er inntatt i «Konsentrert faglitteraturoversikt». «Eksamensordning» viser hvordan eksamen vil bli avviklet. De oppgaver som vil bli gitt vil knytte

seg til det pensum som er gjennomgått i tiden siden forrige eksamen, hvis det er avholdt eksamen i faget tidligere. De hyppige eksamenene er innlagt for at studentene kan gjøre seg ferdig med pensum etterhvert. Det er likevel ikke til å unngå at senere eksamensoppgaver vil bygge på pensum fra tidligere år. Selv om eksamensoppgavene vil bygge på pensum, vil det spesielt i de analytiske fag bli gitt oppgaver som refererer til aktuelle problemstillinger. Her vil det i større grad bli lagt vekt på evnen til å benytte det innlærte begrepsapparat til å kunne resonnerer seg frem til en løsning.

Det lesepensum som blir oppgitt må gjennomgås flere ganger før en går opp til eksamen. I tillegg vil det bli gitt oppgaver til skriftlig besvarelse, og studentene oppfordres til å legge ned det nødvendige arbeide ved disse for å gjøre dem så gode som mulig. Ved eksamen kan det være den skriftlige fremstillingsevne som kan bli avgjørende.

Fagkretsoversikt

Studiet på Handelsakademiet (3- og 4-årig linje) omfatter følgende fag:

Fag	Hva fagene dekker. Kort oversikt:*)
BEDRIFTSØKONOMI/ REGNSKAP	I Industriregnskap, regnskapsanalyse/ vurdering. II Investerings teori. Finansiering. Lønnsomhetsvurdering. Årsoppgjøret. Selskapsoppbygging. III Budsjettering. Revisjon. Konsernregnskap. IV Case.
DATABEHANDLING	I Innføring i databehandling. II Programmering og systemarbeid.
LANGTIDSPLANLEGGING	Bedriftens målsetting og strategi.
MARKEDSFØRING	I Eterspørsel- og markeds lære. II Distribusjonsveiene og distribusjonsøkonomi. III Markedsgeografi. IV Eksportmarkedsføring og cases V Markedsteori.
MATEMATIKK	Differensial- og integralregning. Elastisering og determinantregning.

*) For en mere utfyllende oversikt se beskrivelsen av de enkelte fag side 10 og flg.

Fag Hva fagene dekker. Kort oversikt:

NÆRINGSØKONOMI	Strukturen i norsk næringsliv.
OPERASJONSANALYSE	I Metoder til løsning av deterministiske problemer. II Metoder til løsning av stokastiske modeller. III Produksjonsteori.
ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON	Bestutningsprosessen og styringsformen. Forholdet organisasjon/individ.
RETTSLÆRE	I Handelsrett (privatrett og utvalgte emner fra offentlig rett). II Skatterett. Selskapsrett. Tyangstfullbyrdelse. III Internasjonal privatrett. Pris- og konkurranse rett. Kommissjons- og agentutlovgivning.
SOSIALØKONOMI	I Innføring i sosialøkonomi. II Makroøkonomiske emner.
STATISTIKK	I Innføring i statistikk. II Stikkprøvet teori og hypoteseprøving.

ENGELSK

TYSK

Studieplan for Handelsakademiets 3-årige dagstudium

FAG	1. år		2. år		3. år	
	1. semester	2. semester	3. semester	4. semester	5. semester	6. semester
Bedriftsøkonomi/ regnskap	a) I b) 3 tim.	I 3 tim.	II 3 tim.	II 3 tim.	III 3 tim.	IV 3 tim.
Databehandling	I 2 tim.	II 2 tim.				
Langtidsplanlegging					3 tim.	3 tim.
Markedsføring	I 2 tim.	I 2 tim.	II 2 tim. III 1 tim.	III 3 tim.	IV 2 tim. Diplom- oppgave	V 2 tim.
Matematikk	4 tim.	4 tim.				
Næringsøkonomi					2 tim.	2 tim.
Operasjonsanalyse			I 3 tim.	I 3 tim.	II og III 4 tim.	II og III 4 tim.
Organisasjon og administrasjon	2 tim.	3 tim.	3 tim. Diplom- oppgave	2 tim.		
Rettslære	I 2 tim.	I 2 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.	III 2 tim.	III 2 tim.
Sosialekonomi			I 1 tim.	I 2 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.
Statistikk	I 3 tim.	I 2 tim.	II 3 tim.	II 3 tim.		
Engelsk	2 tim.	2 tim.	2 tim.			
Tysk			2 tim.		2 tim.	2 tim.
SUM (timer)	20 tim.	20 tim.	20 tim.	20 tim.	20 tim.	20 tim.

- a) Hva fagene dekker, se side 10 og flg.
b) Timer pr. uke

Studieplan for Handelsakademiets 4-årige kveldstudium

FAG	1. år		2. år		3. år		4. år	
	1. semester	2. semester	3. semester	4. semester	5. semester	6. semester	7. semester	8. semester
Bedriftsøkonomi/regnskap	a) I b) 2 tim.	I 2 tim.	I 2 tim.	I 1 tim.	II 3 tim.	II 3 tim.	III 3 tim.	IV 3 tim.
Databehandling	I 2 tim.	II 2 tim.						
Langtidsplanlegging					1 tim.	1 tim.	1 tim.	1 tim.
Markedsføring	I 2 tim.	I 2 tim.	II 2 tim. III 1 tim.	III 3 tim.	IV 1 tim.	IV 1 tim.	V 1 tim. Diplomoppgave	V 1 tim.
Matematikk	4 tim.	4 tim.						
Næringsøkonomi							2 tim.	2 tim.
Operasjonsanalyse			I 2 tim.	I 1 tim.	I 2 tim.	I 2 tim.	II og III, 4 tim.	II og III 4 tim.
Organisasjon og administrasjon			3 tim.	3 tim.	2 tim. Diplomoppgave	2 tim.		
Rettslære	I 2 tim.	I 2 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.	III 2 tim.	III 2 tim.		
Sosialekonomi				I 1 tim.	I 1 tim.	I 1 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.
Statistikk	I 2 tim.	I 2 tim.	I 1 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.	II 2 tim.		
Engelsk	1 tim.	1 tim.	2 tim.	2 tim.				
Tysk					1 tim.	1 tim.	2 tim.	2 tim.
SUM	15 tim.	15 tim.	15 tim.	15 tim.	15 tim.	15 tim.	15 tim.	15 tim.

- a) Hva fagene dekker, se side 10 og flg.
b) Timer pr. uke

Beskrivelse av de enkelte fag

På de følgende sider vil det bli gitt en kortfattet redegjørelse for hva forelesningene dekker i de forskjellige fag.

Hensikten med beskrivelsen er å gi studentene et innblikk i målsettingen for de enkelte fag og de emner det vil bli undervist i. Kapitlene er skrevet av studieleder og faglærere ved Handelsakademiet. Som en følge av fagenes uensartethet er det tatt sikte på å gi hvert fag en så individuell beskrivelse som mulig. De fleste fag

dekker idag så mange «delområder» at det undervisningsmessig har vært nødvendig å dele opp fagene i I, II, III, IV osv.

I forbindelse med undervisningen vil det bli gitt oppgaver til løsning – og det må anbefales at man legger stor vekt på å løse disse på beste måte. Bare ved selv å arbeide seg gjennom problemområdene kan en oppnå gode kunnskaper i fagene.

Bedriftsøkonomi/ regnskap

Bedriftsøkonomi er læren om de faktorer og forhold i det økonomiske liv som virker inn på den enkelte bedrift.

I bedriftsøkonomien tas opp de økonomiske problemer, så vel interne som eksterne, som oppstår for bedriftsledelsen. Man forsøker på grunnlag av de foreliggende opplysninger å komme med forslag til optimale løsninger. Det første skritt er å foreta en situasjonsbedømmelse, deretter foreta en analyse for så tilslutt å komme med alternative forslag til løsning. Det kan bli såvel teoretiske som praktiske vur-

deringer man legger til grunn. Den rivende utvikling som har funnet sted de siste ti-år, viser hvor sterkt behovet er for analysemetoder.

Det er vårt mål å la studentene få en innføring i hvordan de teoretiske metoder anvendes i praksis, og hvilke resultater som kan oppnås.

Fagområdet er valgt inndelt i tre hovedgrupper, bedriftsøkonomi I–III, og nedenfor er det satt opp de sentrale emner innen gruppene:

Bedriftsøkonomi I. Industriregnskap og regnskapsanalyse-vurdering

KOSTNADSBEGREPET	Kostnad – utgift. Faste – variable kostnader. Direkte – indirekte kostnader. Kostnadsarter. Kostnadssteder. Kostnadsbærere.
KOSTNADSREGNSKAPER	Selvkostmetoden. Bidragsmetoden.
REGNSKAPSOPBYGGING	Driftsregnskap – forretningsregnskap. Monisme – dualisme.
KOSTNADSKONTROLL	Standardkost. Avviksanalyse.
INNTEKTER	Inntektsbegrep. Inntektsreduksjoner.
KONTOPLANER	Generalkontoplan. Merverdiavgift.
VERDIENES KRETSLØP	Strømningsanalyse.
REGNSKAPSVURDERING	Reell – nominell vurdering.
RESULTATBEREGNING	Statisk – dynamisk vurdering.
VARELAGERVURDERING	Normallager, LIFO, FIFO etc.
AVSKRIVNINGER	Finansielle – kalkulatoriske avskrivninger. Avskrivningsmetoder.
GOODWILL	Goodwill vurderinger. Super Profitmetoden.
REGNSKAPSANALYSE	Likviditet. Rentabilitet. Soliditet.

Bedriftsøkonomi II. Investerings teori, lønnsomhetsvurdering. Arsoppgjøret

INNLEDNING	Matematiske begreper.
LØNNSOMHETSVURDERING	Kapitalverdimetoden. Annuitetsmetoden. Intern-rente metoden
INVESTERINGSTEORI	Kapitalbudsjettering. Økonomisk analyse. Cash-flow begrepet.
FINANSIERINGSTEORI	Finansieringsmodeller. Skatt og finansiering. Kapital-anvendelse. Kapital-anskaffelse.
AKSJELOVEN	Praktisk anvendelse av loven.
ARSOPPGJØRET	Riksskattestyrets regler for avskrivninger og varelagervurdering. Bestemmelse av de enkelte poster i årsregnskapet. Overskuddsdisponering. Underskuddsregler.
SELSKAPSOPBYGGING	Skatteberegninger etc. Start av virksomhet. Selskapskontrakt. Kapitalutvidelse. Endring i selskapsform. Sanering – fusjon.

Databehandling

Langtidsplanlegging

Bedriftsøkonomi III. Konsernregnskap, budsjettering og kontroll

KONSERNREGNSKAPER

Oppbygging.
Lovregler.

BUDSJETTERING

Teoretisk innføring.
Praktiske eksempler fra en handelsbedrift og en industribedrift.

KONTROLL

Intern – ekstern kontroll.
Revisjonsbegrepet.
Analysemetoder.

I det siste semester vil det bli gitt større praktiske oppgaver fra sentrale områder innen bedriftsøkonomien. Studentene vil bli delt inn i grupper, som så skal bearbeide materialet dels på egen hånd, dels under ledelse av faglærere.

Målsætningen med faget er å gi studentene en innføring i EDB samt å fremme forståelse for hva EDB kan benyttes til.

Databehandling I

omfatter forelesninger i datamaskinens virkemåte, tallsystem i bruk i maskinsystemene og data/media inn-samling. Bl. a. vil følgende emner bli behandlet: Databehandling i bedrifter og organisasjoner. Databehandlingens målsætninger og arbeidsmomenter. Tallsystemer og tegningrepresentasjon. Lagring av data og studiet av ulike hukommelsestyper. Inn og utorganer. Flowcharts. Koding i maskinspråk. Automatisk koding. Programbibliotek. Tidsskalløyper. Buffring. Integrert databehandling. Kontrolltakt. Perifere operasjoner.

Databehandling II

er hovedsakelig viet dokumentasjon av problemløsninger for programmering, systemløsning og programmeringsteknikk.

Langtidsplanlegging (LTP) er et forholdsvis nytt fagområde som det legges mer og mer vekt på i bedriftene.

Langtidsplanlegging er et hjelpemiddel for bedriftsledelsen til å få kvantifisert bedriftens fremtidige utvikling for bl. a. salg, produksjon og inn-tjening, samt å få kartlagt så nøyaktig som mulig de fremtidige virkninger av dagens beslutninger.

Forelesningene tar sikte på å få belyst selve planleggingsprosedyren, programarbeidet, organiseringen av LTP-arbeidet samt den nytte bedriftsledelsen kan ha av å planlegge på lang sikt. Videre legges det vekt på å gi studentene et innblikk i hele strategiprosedyren og motivene bak bedriftens strategioverveielser. Videre at strategi omfatter alle aktiviteter i bedriften fra de konkurransemessige tiltak som vil bli tatt i bruk til utnyttelsen av bedriftens ressurser.

Markedsføring

Begrepet markedsføring dekker samtlige tiltak som settes inn for å få varene fra produsent ut til forbrukerne. Uansett hvor man befinner seg på denne linje (produsent, grossist, detaljist) vil de som skal ta beslutninger stå overfor en rekke sentrale problemer som: Hvilke varer skal vi selge? – Hvem skal vi selge til? – Hvor skal vi selge? – Til hvilken pris skal vi selge?

Undervisningen i markedsføringen tar sikte på å gi studentene et så omfattende og grundig innblikk i samtlige faser i markedsføringsarbeidet at de, når det gjelder å ta markedsmessige beslutninger i det praktiske liv, vil kunne redusere mulighetene for feil-disponeringer.

Den stigende levestandard, nye produksjonsprosesser og det derav følgende massesalg, har ført til at hele markedsføringsproblematikken i dag står i sentrum for bedriftsledelsens interesse.

Markedsføring I

Forelesningene dekker: Faktorer som påvirker tilbuds- og etterspørselsforholdene på markedet. Behovslære, pris-, kvalitets-, og salgsinnsattpoli-

tikk, reklame teori og massekommunikasjonslære. Videre tidsmessige svingninger (sesong-, mote- og konjunktursvingninger) og deres innvirkning på salget. Konsumentteori, herunder forbrukernes kjøpe- og forbruksvaner. Markedsinndeling og karakteristiske trekk ved de ulike varemarkeder. Salgsorganisasjon og salgspolitikk og styringssystemer som salgsbudsjettering, prognoser og lønnsomhetsvurderinger. Betydelig vekt legges på markedsundersøkelser samt produktutviklingspolitikk.

Markedsføring II

Forelesningene dekker fagområdene: Distribusjonsveiene og distribusjonsøkonomi.

I faget distribusjonsveiene foreleses over distribusjonsleddene (produsent, grossist og detaljist) og deres funksjoner i markedsføringsarbeidet. Videre integrasjons- og samarbeidsformer som detaljist- og grossistkjeder og utbredelsen av denne type samarbeidsformer i Norge. Spesiell vekt legges på ulike detaljhandelsformer som selvbetjeningsforretninger, supermarkeder, varehus, spesialforretninger og hjemkjøpstorretninger.

Når det gjelder distribusjonsøkonomi, legges hovedvekten på gjennomgåelse av kostnadsanalyser samt hvordan produsenter, grossister og detaljister kan få en mere lønnsomhetsstyrt markedsføring gjennom analyser av kunder, selgere, salgsdistrikter og distribusjonskanaler.

Markedsføring III

Formålet med faget markedsgeografi er å gi studentene en mest mulig systematisk beskrivelse av viktige geografisk/økonomiske forhold i Norge, slik at studentene blir fortrolig med det statistiske materialet og samtidig får en generell oversikt over norsk økonomi i regional forstand. Videre er det målsettingen å gi studentene en innføring i den anvendelse bedriftene kan tenkes å gjøre av markedsdata i sin salgsplanlegging og kontroll.

Det vil bli forelest i følgende emner:

- 1 *Regioner og markedsdata.* Befolkning- og bygeografi, utvikingstendenser. Lokalisering av økonomisk aktivitet. Kommunikasjonene. Regionsinndeling. Markedsinndeling.

Økonomisk vekst og strukturordning. Forbrukervaremarkedet. Bedriftsvaremarkedet.

2 Anvendelse av markedsdata i salgsplanlegging og i salgskontroll

Hovedprinsipper for salgsplanlegging og salgskontroll. Valg av markedsfaktorer. Markedsindeler/noen eksempler på anvendelse. Markedet som lokaliseringsfaktor, modelloppgave.

3 Kort innføring i de europeiske handelsavtenslutninger EEC – EFTA

Markedsføring IV

Forelesningene dekker forskjellige sider ved eksportmarkedsføring, hvor det legges spesiell vekt på de enkelte bedrifters markeds- og organisasjonsmessige samt økonomiske og tekniske forutsetninger for eksport.

Under Markedsføring IV vil det videre bli gjennomgått et omfattende casemateriale som er hentet fra norske, svenske, engelske og amerikanske be-

Matematikk

Næringsøkonomi

drifter, hvor det bl. a. vises eksempler på sentrale problemstillinger som:

- 1) Introduksjon av nye produkter på markedet.
- 2) Tilpasning av gamle produkter til nye markedsforhold.
- 3) Bedre beslutningsgrunnlag gjennom markedsundersøkelser.
- 4) Planlagte eksportfremstøt.

Markedsføring V

Et marked kan defineres som et område der det skjer kjøp og salg av en vare eller tjeneste. Markedsteoriens oppgave er da å forklare hvor store mengder som blir omsatt av de forskjellige varene og til hvilke priser. Markedsteori vil da også bli en pris-teori.

Hvor stor omsetningen og prisen på en vare vil bli, avhenger av tilbuds- og etterspørselsforholdene på markedet. Men de vil også avhenge av hvordan markedformen er. Forelesningene vil først og fremst bli konsentrert om markedsforholdene under fri konkurranse. Men monopoltilfellet og monopolformer mellom fri konkurranse og monopol vil også bli behandlet.

Faget omfatter differensial- og integralregning, elastisering og determinantregning. Undervisningen tar sikte på å gi matematikkunnskaper som er nødvendige for en tilfredsstillende gjennomgåelse og forståelse av bedriftsøkonomi, sosialøkonomi, operasjonsanalyse og statistikk.

Funksjoner. Definisjon. Grafisk fremstilling. Ligningen for en rett linje. Parabel. Likesidet hyperbel. Sirkel. Eksponensialfunksjonen. Trigonometriske funksjoner. Funksjonsfunksjoner.

Derivasjon. Definisjon av en kurves tangent. Definisjon av den deriverte funksjon. Geometrisk tolkning av den deriverte. Derivasjon av: Funksjonsfunksjoner, logaritmefunksjoner, eksponensialfunksjoner. Differensialer. Høyere deriverte.

Funksjoner av flere variable. Partielle deriverte. Totale differensialer og totale deriverte. Tilveksformelen i flere variable. Implisitt derivasjon.

Anvendelse av differensialregningen. Kontinuerlig forrentning. Tilvekstformelen. Middelerverdisatsen. En kurves tangent og normal. En kurves krumning. Vendepunkter. Teorien for

maksimum og minimum — 1. og 2. ordens betingelse. Kostnads optimum. Vinningsoptimum. Maksimum og minimum i flere variable. Assortert produksjon. Maksimering/minimering under bibetingelse. Lagranges metode.

Elastisering. Relative tilvekstgrader. Definisjon av elastisiteter. Regne-regler for elastisiteter. Etterspørsels-elasititeter. Partielle elastisiteter. Relative tilvekstformel.

Determinantregning. Determinantbegrepet. Definisjon av determinanter. Regneregler for determinanter. Underdeterminanter og komplementer. Løsning av lineære ligninger. Cramers regel.

Rekurrensligninger. Den aritmetiske og geometriske rekke. Middelerverdier. Summetegnet Σ . Maclaurins og Taylors rekker. Konvergens. Rekker for eksponensialfunksjoner. Den binomiske rekke. Ubestemte uttrykk.

Integrasjon. Det bestemte integral. Det ubestemte integral. Integrasjon ved substitusjon. Delvis integrasjon.

Anvendelser av integralregningen. Det bestemte integral som middelerverdi. Moment. Annuiteter. Inntektsfordeling. Differensialligninger.

Hensikten med denne forelesningsrekke er å gi studentene en konsistent oversikt over norsk næringsliv. Spesiell vekt vil bli lagt på industrien. Faget er ikke eksamenfag — men da studentene bør ha et inngående kjennskap til strukturen i norsk næringsliv når de skal ut i det praktiske liv, er det pliktig fremmøte til forelesningene. I den utstrekningen det er mulig vil forelesningene bli holdt av folk fra næringslivet eller fra det offentlige. Bedriftsbesøk inngår som et ledd i undervisningen.

Operasjonsanalyse

Innenfor alle områder av det økonomiske liv får kvantitative planleggings- og optimeringsmetoder stadig større betydning. Man kan derfor gå ut fra at studentene i praksis vil komme i kontakt med kvantitative arbeidsmetoder.

Undervisningen i faget operasjonsanalyse tar sikte på å gjøre studentene motiverte for anvendelse av kvantitative arbeidsmetoder når grunnlaget for en beslutning skal legges.

Operasjonsanalyse I

omfatter anvendelse av metoder i lineær programmering, ikke lineær programmering og dynamisk programmering på økonomiske problemer som transportplanleggings-, investerings-, personaltildelings-, lager- og produksjonsplanleggingsproblemer. Videre gis en innføring i nettverkssteknikkens anvendelse innenfor termin-, kostnads- og kapasitetsplanlegging.

Operasjonsanalyse II

tar sikte på å gi en innføring i anvendelse av simuleringmetoder og analytiske metoder på lager-, kø- og plasseringsproblemer samt å behandle spillteoretiske situasjoner.

Operasjonsanalyse III

En bedrift er en teknisk enhet der det foregår produksjon av varer eller tjenester. Innsatset settes inn i en produksjonsprosess og et produkt kommer ut av prosessen. Den tekniske sammenhengen mellom produktet og innsatsfaktorene er spesifisert i produksjonsfunksjonen. Det antas at bedriften til enhver tid vil forsøke å gjøre overskuddet størst mulig, altså maksimere differensen mellom brutto inntekt og totalkostnadene. Spørsmålet blir da hvor mye skal bedriften produsere for å oppnå dette? Dette er et eksempel på et optimaliseringsproblem produksjonsteorien tar opp.

Forelesningene i produksjonsteori vil først gi en innføring i produksjonsteoretiske grunnbegreper. Deretter vil det bli behandlet en rekke forskjellige produksjonsmodeller og det vil bli vist hvordan optimaliseringsproblemer innen en bedrift kan løses ved hjelp av operasjonsanalytiske metoder.

Organisasjon og administrasjon

Formelle organisasjoner (bedrifter, skoler, sykehus etc.) opprettes med visse formål for øyet. Virksomheten i en organisasjon kan ses på som en koordinering av menneskelige, immaterielle og materielle ressurser i den hensikt å etterstrebe de oppsatte mål, slik at organisasjonen kan legitimere sin eksistens overfor sine interessenter. I en forstand er enhver organisasjon unik. Den har sitt eget særpreg som følge av de menneskelige, materielle og ytre betingelser som nettopp karakteriserer den spesielle organisasjon.

I forelesningene vil det derfor bli lagt vekt på å etablere en kritisk analytisk holdning overfor de generelle teoretiske tilnærminger til organisasjonsproblematikken og resultater av praktiske feltforsk.

Avsentrale problemstillinger som vil bli tatt opp i forelesningene nevnes: Organisasjonsbegrepet. Måsettings- og styringsproblematikk. Utviklingslinjer innen organisasjonslæren med vekt på menneskelige faktorer. Bedriftens sosiale system: formell og uformell organisasjon. Innstillinger, holdninger og motivasjon. Samarbeidsrelasjoner. Av andre temaer som vil bli tatt opp nevnes: Arbeidslivsorganisasjonene LO/NAF, Arbeidstvistloven med Arbeidsretten og meklingsinstitusjonene.

Rettslære

I faget rettslære vil det bli gitt en oversikt over våre rettsregler, samt innføring i sentrale emner. Det blir gitt skriftlige oppgaver avgrenset etter kunnskapene under kursets gang.

I løpet av studiet skal kandidatene ha tilegnet seg kunnskaper i de sentrale emner innen følgende disipliner:

Rettslære I

Privatrett:
personrett
avtalerett
alminnelig obligasjonsrett (særlig om negotiable dokumenter)
kjøp
kausjon
panterett
tingsrett

Offentlig rett:
oversikt over vår statsforfatning
utvalgte emner innen forvaltningsretten

Rettslære II

I rettslære II utdypes emnene innen privatrekken, nevnt foran, samt utvides med forelesninger innen: konkurs og aktord tvangsfullbyrdelse, særlig om inkasso

Sosialøkonomi

av utestående fordringer, samt om sikring av tilgodehavender
skatterett
selskapsrett (særlig om aksjeselskap)
handelslov

Rettslære III

Emnene innen privatreten utdypes fortsatt, samt utvides med forelesninger innen:
familierett
arv- og skifterett
internasjonal privatrett
pris- og konkurranserett
kommisjons- og agenturlovgiving.

Hensikten med undervisningen i faget er å gi opplæring i makroøkonomi, det vil si den økonomi som vedrører landets totale økonomiske størrelser så som nasjonalprodukt, nasjonalinntekt, privat og offentlig konsum, privat og offentlig sparing og investering, eksport og import.

I *Sosialøkonomi I* vil det bli gitt en innføring i nasjonalregnskapets systematikk, litt om den funksjonelle avhengighet mellom hovedstørrelser og litt om kryssløpsanalyse, et analyseverktøy som stadig får større anvendelse innen moderne økonomi.

I *Sosialøkonomi II* gis en bred innføring i de adferdsmessige sammenhenger innen makroøkonomien, av de økonomisk-politiske tiltak og hvorledes den offentlige sektors økonomiske disposisjoner får innvirkning for den private sektor.

Undervisningen har som mål at kandidatene selv skal kunne finne fram til de analysemetoder som er mest passende ved en problemstilling. Disse analyser fordrer evne til logisk tenkning, og det er derfor en fordel å kunne anvende matematiske fremstillinger i disse analyser.

Eksamensoppgavene vil stort sett referere seg til aktuelle problemstillinger, i mindre grad til bestemte avsnitt i pensum. Det er derfor en forutsetning at kandidatene følger med i den økonomisk-politiske debatt som til enhver tid pågår.

Statistikk

Statistikk er en metodisk hjelpevidenskap som i dag benyttes innen en rekke fagområder. Statistikken er oppbygget med metoder for innsamling, bearbeiding og analyse av data og tolkning og presentasjon av resultatene. Statistikk er et viktig verktøy i bedriftene i dag – og i forelesningene vil det bli lagt vekt på å gi studentene et innblikk i hvilke metoder som kan benyttes for å bedre beslutningsgrunnlaget i bedriften.

I *Statistikk I* vil det bli gitt en grunnleggende innføring i statistikk. Forelesningene vil bli konsentrert om følgende emner: Observasjonsmaterialet, sannsynlighetsteori, stikkprøvetheori, hypoteseprøving, regresjon, korrelasjon, tidsrekker og indekstall.

I *Statistikk II* er forelesningene lagt opp med det mål for øye å utdype to spesielt viktige områder, nemlig statistisk hypoteseprøving og stikkprøvetheori.

Tysk og engelsk

Målet er å gi studentene den nødvendige beherskelse av vanlig tysk og engelsk dagligtale, så man effektivt kan delta i samtaler på det fremmede språk på kontoret, på reiser, konferanser, messer, etc.

Ordforråd og språkbehandling oppøves ved lesning og oversettelser av merkantht stoff. Ved disse øvelser gjennomgås grammatikk og sprøglære

i nødvendig utstrekning. Senere leses en del tekster om daglig liv og samfunnsforholdene i England og Tyskland. Øvelsene i konversasjon bygger på disse tekstene. Likeledes holder studentene små foredrag og kåserier om selvalgte emner på angjeldende språk.

Eksamen i sprøgene er muntlig.

Eksamensordning

I det følgende vil det bli gitt en oversikt over når eksamen i de ulike fag finner sted samt hvordan eksamen er tilrettelagt.

3-årig dagstudium.

FAG	Eksamen	Hva eksamen består i:
Bedriftsøkonomi/regnskap	I II III I og II	2. semester 6 timers skriftlig oppgave
Databehandling	I II	6 timers skriftlig oppgave
Langtidsplanlegging	I II	6 timers skriftlig oppgave
Markedsføring	I II	6 timers skriftlig oppgave
	III	1 skriftlig hovedoppgave som skal innleveres 1 mnd. etter at oppgaven er gitt.
	V	1 skriftlig oppgave som skal leveres 2 mnd. etter at oppg. er gitt
	Diplomoppgave	6 timers skriftlig oppgave
		Diplomoppgave som skal innleveres 2 mnd. etter at oppgaven er gitt
Matematikk		6 timers skriftlig oppgave
Operasjonsanalyse	I II III	5 timers skriftlig oppgave
Organisasjon/administrasjon	I II III	5 timers skriftlig oppgave
Diplomoppgave		Diplomoppgave som skal innleveres 2 mnd. etter at oppgaven er gitt
Rechtslære	I II III	5 timers skriftlig oppgave
Sosialøkonomi	I II III	5 timers skriftlig oppgave
Statistikk	I II	5 timers skriftlig oppgave
Engelsk		1 muntlig prøve
Tysk		1 muntlig prøve

I samtlige fag blir eksamensoppgavene rettet av sensorer som er tilknyttet Universitetet eller høyskole eller som har ledende stillinger i det offentlige og/eller i næringslivet.

Konsentrert faglitteraturoversikt

4-årig kveldstudium

FAG	Ekamen	Hva eksamen består i:
Bedriftsøkonomi/regnskap	I II III I og II	3. semester 6. , 8. , 2. , 8. , 2. , 3. ,
Databehandling	I II III I og II	6 timers skriftlig oppgave 6 , 6 , 5 , 5 , 5 , 5 ,
Langtidsplanlegging	I II	1 skriftlig hovedoppgave som skal innleveres 1 mnd etter at oppgaven er gitt 1 skriftlig oppgave som skal leveres 2 mndr. etter at oppgaven er gitt
Markedsføring	I II	6 timers skriftlig oppgave Diplomoppgave som skal inn- leveres 2 mnd etter at oppgaven er gitt.
Matematikk	I II III	2. semester 6. , 8. , 2. , 8. , 2. , 3. ,
Operasjonsanalyse	I II III	6 timers skriftlig oppgave 5 , 5 , 5 , 5 , 6 ,
Organisasjon/administrasjon	Diplomoppgave	Diplomoppgave som skal innleveres 2 mnd etter at oppgaven er gitt
Rettslære	I II III I II III	5 timers skriftlig oppgave 5 , 5 , 5 , 5 , 5 , 5 ,
Sosialekonomi	I II III I II III	5 timers skriftlig oppgave 5 , 5 , 5 , 5 , 5 , 5 ,
Statistikk	I II III I II III	5 timers skriftlig oppgave 5 , 5 , 5 , 5 , 5 , 5 ,
Engelsk	I II III I II III	1 muntlig prøve 1 muntlig prøve
Tysk	I II III I II III	1 muntlig prøve 1 muntlig prøve

I samtlige fag vil eksamensoppgavene bli rettet av sensorer som er tilknyttet Universitetet eller høyskole eller som har ledende stillinger i det offentlige og/eller i næringslivet.

Fagkreisen på Handelsakademiet samt pensumet i de enkelte fag er hovedsakelig bygget opp på grunnlag av den faglitteratur som er nevnt. Ved studie-årets begynnelse vil faglæreren gi en oversikt over pensum samt oppgi

hvilke bøker som bør anskaffes. I de fleste fag er det kun deler av de oppgitte bøker som er pensum – og studentene anbefales derfor ikke å gå til anskaffelse av litteratur før faglæreren har gjennomgått pensumlistene:

BEDRIFTSØKONOMI/ REGNSKAP

Skare og Jensen: Kostnadsregnskap og bokføring i industrien.
Riise og Johnsen: Drittsregnskap for industribedrifter.

Dag Coward: Innledning til studiet av balanselæren.

Sillen og Væsthaugen: Balanseværd-
ingsprinsipper.

George A. Taylor: Managerial and Engineering Economy.

Ths. Andersen: Årsoppgjøret i praksis.
Olav H. Jensen: Foretakets finans-
eringsproblemer.

Sandor Asztely: Investeringsplanering.
J. B. Heckert: Business Budgeting and Control.

T. Andersen: Revisjon og indre kontroll.

T. Kjeldsberg: Programmet revisjon Intern kontroll.

A. Kinserdal: Konserverregnskap.

Olle Doppling: Datamaskiner och Data-
behandling.

S. R. Hed: Informationssystem och datamaskiner.

L. H. Skare: Automatisk Databehand-
ling.

LANGTIDSPLANLEGGING

H. Igor Ansoff: Corporate Strategy. Langtidsplanlegging – Fem praktiske eksempler fra norske bedrifter. Ringpakk m. fl.: Ledelse med plan.

MARKEDSFØRING

- I *L. Holbæk Hansen*: Markedsføring. *E. Jerome McCarthy*: Basic Marketing. A Managerial Approach. *Philip Kotler*: Marketing Management Analysis, Planning and Control. *Lee Adler*: Plotting Marketing Strategy. II *Arne Gausel*: Distribusjonsveiene. III *Arne Gausel/Gunnar K. Sletmo*: Markedsgeografi. *Myklebust*: Forelesninger i befolknings- og bygeografi. *Heinig/Høyvik*: Markedet som lokaliseringsfaktor. *Fr. F. Gundersen*: Introduksjon til EEC IV Eksportmarkedsføring: Norges Eksportråd. V *Per Menich*: Elementær Markedsteori.

MATEMATIKK

R. Frisch: Regneregler for relative tilvekstgrader. *E. Selmer*: Differensial- og integralregning. *T. Amundsen*: Litt determinant- og matriseregning for statistikere og økonomer.

NÆRINGSØKONOMI

OPERASJONSANALYSE

I og II

III

ORGANISASJON/ ADMINISTRASJON

RETTSLÆRE

I, II og III

B. Lorentzen: Norsk Næringsliv gjennom tidene. *J. Hartmann*: Industrien i Norge. Norges Industriforbund: Industriens historie i Norge. *F. S. Hillier/G. J. Lieberman*: Introduction to Operations Research. *J. E. Berglund m. fl.*: Vad är operationsanalys? *R. Frisch*: Innledning til produksjonsteorien. *S. Dand*: Industrial Production Models. *D. Ramström*: Administrativa Processer. *Edgar H. Schein*: Organizational Psychology. *N. M. Blegen og B. Nylén*: Organisasjonsteori. *Ø. Skard*: Bedriftsledelse og personalforvaltning. *S. Lysgaard*: Arbeiderkollektivitet. *R. Knoph*: Oversikt over Norges Rett. *K. Gaarder*: Forelesninger over kjøp. *S. Lindebrække*: Oversikt over negotiable dokumenter. *Echhoff og Gjelsvik*: Prisløven. *S. Brækhus*: Materieell konkurrs- og ekskusjonsrett. *Martiniusen*: Aksjeløven. Samfunnsøkonomiske studier nr. 20: Det Norske skattesystem 1967.

Til

HANDELSAKADEMIET

Hansteens gate 6-8 - Oslo 2

INNMELDING

Undertegnede ønsker å studere ved Handelsakademiet.

Fullt navn: _____

3-årig dagstudium ☐ (Sett kryss i rubrikken for
4-årig kveldstudium ☐ det studium De velger)

Søkerens adresse: _____

» telefon: _____

Søkeren født i: _____ den _____

Utenbys søkeres adresse i Oslo: _____

Tidligere eksamen og praksis, (vitnesbyrd etc. vedlegges i avskrift):

Studieavgift betales av: _____

Sted _____ den _____ 19____

SOSIALØKONOMI

I og II

P. Munthe: Den økonomiske sirkulasjon.

G. Ackley: Macroeconomic Theory.

STATISTIKK

I

M. R. Spiegel: Theory and Problems of Statistics.

II

H. T. Amundsen: Innføring i teoretisk statistikk, hefte 2.

W. G. Cochran: Sampling Techniques.

ENGELSK

Eckersley & Seaman: Pattern of England (I-II).

P. Bromhead: Life in Modern Britain.

Fleisher & Hannevir: Introducing the U.S.A.

Eie Ericsson/Christian Eisenberg:

Handel og Wandel — tyska för ekonomer.

S. Sonderneyer: Deutsche Sprachlehre für Ausländer.

G. Hildebrand: Deutsch für Kaufleute.

J. Borch-Nielsen, Henry Jørgensen,

Fritz Kamp: Deutschland von heute. Wirtschaftskunde.

TYSK